

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 4. maijā
(OR. en)

8824/1/23
REV 1

RECH 152

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	<i>Padomes (Konkurētspēja (iekšējais tirgus, rūpniecība, pētniecība un kosmos)) sanāksme 2023. gada 22. un 23. maijā – gatavošana</i> Zināšanu drošība un atbildīga internacionalizācija – viedokļu apmaiņa

Gatavojoties viedokļu apmaiņai Konkurētspējas padomē 2023. gada 23. maijā, pielikumā ir pievienota prezidentvalsts piezīme "Zināšanu drošība un atbildīga internacionalizācija".

**PREZIDENTVALSTS PIEZĪME VIEDOKLU APMAIŅAI PAR "ZINĀŠANU DROŠĪBU
UN ATBILDĪGU INTERNACIONALIZĀCIJU"**

Pētniecības integritāte un pētniecības drošība polarizētā pasaulē

Lai augstākās izglītības iestādes (AII) un pētniecību veicošas organizācijas (*RPO*) varētu uzturēt augstu kvalitāti un atbilstību, ir ļoti svarīgi, lai tās iesaistītos starptautiskā sadarbībā pētniecības jomā. Starptautiskā sadarbība palīdz veidot tīklus starp pasaules labākajiem talantiem, nodrošina inovatīvu uzņēmumu piekļuvi jauniem tirgiem, veicina standartizāciju un veido nepieciešamo kritisko masu, lai risinātu globālas problēmas. Zinātnes sasniegumi, atklājumi un inovācijas notiek interaktīvā, starpdisciplīnu un starptautiskā ekosistēmā, kur pētnieki var sadarboties, pamatojoties uz tādiem kopīgiem principiem un vērtībām kā akadēmiskā brīvība, pētniecības integritāte un atvērtība.

Tomēr, lai nodrošinātu atvērtību un sadarbību, ir vajadzīga arī informētība un zināšanas par esošajiem drošības apdraudējumiem un riskiem, kā arī sistemātiski centieni tos novērst. Pasaulē, kas kļūst arvien nenoteiktāka un polarizētāka, rodas jauna ģeopolitiskā spriedze un problēmas, un pastāv risks, ka atvērto pētniecības vidi un starptautisko sadarbību pētniecības jomā savās interesēs negodīgi varētu izmantot un tai varētu traucēt ārvalstu spēki. Ārvalstu un nevalstisku dalībnieku radīts apdraudējums var izraisīt zināšanu nevēlamu nodošanu un iejaukšanos pētniecības un inovācijas darbībās, tostarp, lai atbalstītu politikas veidošanu. Šie drošības riski draud nopietni kaitēt starptautiskajai pētniecības ekosistēmai. Jāuzsver arī ētikas jautājumi par sadarbību ar valstīm, kuras nerespektē pamattiesības un akadēmisko brīvību. Drošības dienestu brīdinājumi un incidenti, par kuriem ir publiski vēstīts medijos, norāda uz to, ka Eiropas pētniecības un inovācijas sistēmas dalībniekiem nevajadzētu būt naiviem.

Pētniecības internacionalizācijas pamatā ir jābūt stingrai pētniecības ētikai, tostarp pētniecības integritātei un atbildībai. Pētniekiem, atbalsta dienestiem un AII vadībai ir jāizvērtē ar starptautisko sadarbību saistītās problēmas un iespējas. Pētniecības aprindas spēj rīkoties attiecībā uz aizdomām un bailēm no slēptiem plāniem, piemēram, veidojot labāku pārredzamību, veicinot izpratni par ģeopolitisko spriedzi kā tādu, pareizi veicot riska pārvaldību, kurā pienācīgu rūpību līdzsvaro ar pieeju, kura veicina attiecību veidošanu, un izglītojot par atbildīgu internacionalizāciju.

Līdzsvara saglabāšana starp atvērtu un ierobežotu starptautisku sadarbību pētniecības jomā

Atbildīga internacionalizācija nozīmē strukturētu procesu pētniecības sadarbības iespēju un risku apzināšanai, izvērtēšanai, pārvaldībai un uzraudzībai. Šāda pieeja nodrošina labāku sagatavotību un informētību, kā arī labākas zināšanas par ārvalstu iejaukšanos, un vienlaikus aizsargā pamattiesības un tādas vērtības kā akadēmiskā brīvība, integritāte un autonomija.

Atklātība, pārredzamība, drošība, brīvība un integritāte ir būtiski atbildīgas internacionalizācijas elementi. Atklātība un drošība attiecīgi būtu jāuzskata nevis par pretrunīgiem, bet drīzāk par līdzsvarotiem un savstarpēji papildinošiem elementiem. Tomēr liels izaicinājums ir saglabāt līdzsvaru starp atvērtu, uz uzticēšanos balstītu zinātnisko sadarbību, no vienas puses, un aizsargājošiem, ierobežojošiem noteikumiem, no otras puses. Pārmērīgs regulējums vai pārmērīga iejaukšanās var mazināt zinātniskās izpētes un apmaiņas brīvību.

Padome 2021. gada septembrī pieņēma secinājumus par "Globālo pieeju pētniecībai un inovācijai Eiropas stratēģijā starptautiskai sadarbībai mainīgā pasaulē", kuros uzsvērtā ES apņemšanās starptautiskā pētniecības un inovācijas sadarbībā ievērot atvērtību. Secinājumos arī uzsvērts, ka ir jāpopularizē ES kopīgās vērtības, jāaizstāv tās intereses, tostarp, attīstot līderību un konkurētspēju pētniecības un inovācijas jomā, un jāstiprina pasākumi cīņā pret ārvalstu iejaukšanos.

2022. gada jūnijā tika pieņemti Padomes secinājumi "Principi un vērtības starptautiskajai sadarbībai pētniecības un inovācijas jomā". Secinājumos tika atzīta riska pārvaldības un drošības nozīme un tika ieteikts Komisijai un dalībvalstīm veikt pasākumus, lai vērstos pret ārvalstu iejaukšanos un pārvaldītu riskus, kas saistīti ar starptautisko sadarbību pētniecības un inovācijas jomā. Tas ietvēra atbilstīgu piesardzības pasākumu nodrošināšanu attiecībā uz ES drošību un intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību, ka arī noteikumu par privātuma, persondatu un infrastruktūru aizsardzību aizsargāšanu.

Turklāt Padomes secinājumos Komisiju un dalībvalstis aicināja izmantot un turpināt pilnveidot labo praksi, kas minēta, piemēram, Komisijas dienestu darba dokumentā "Cīņa pret ārvalstu iejaukšanos pētniecībā un inovācijā", lai atbalstītu tās īstenošanu. Pēc tam tika sākts savstarpējas mācīšanās pasākums (*MLE*) par to, kā cīnīties pret ārvalstu iejaukšanos pētniecībā un inovācijā, galveno uzmanību pievēršot tādiem tematiem kā izpratnes veicināšana un ieinteresēto personu iesaiste, izpratne un ārvalstu iejaukšanās draudu apzināšana un to novēršanas pasākumi.

Apspriežamie jautājumi

Ņemot vērā minēto, ministri tiek aicināti paust savu viedokli par šādiem jautājumiem:

1. Daudzas dalībvalstis ir izveidojušas valsts pieejas un pasākumus pētniecības un starptautiskās sadarbības aizsardzībai. Kāda ir jūsu pieredze un paraugprakse attiecībā uz ārvalstu iejaukšanās novēršanu un informētības palielināšanu par draudiem un riskiem, vienlaikus arī turpinot veicināt atvērtību un starptautisko sadarbību? Kādus vēl pasākumus var veikt?
2. Atbildība par pētniecības drošību un integritāti, tostarp ārvalstu iejaukšanās draudu apzināšana un izpratne, ir sadalīta starp vairākiem dalībniekiem, piemēram, valdībām, augstākās izglītības iestādēm un finansēšanas aģentūrām. Kādus pasākumus var veikt, lai vēl vairāk stiprinātu koordināciju un paraugprakses apmaiņu starp iesaistītajām pusēm, tai skaitā pētniecības aprindām?

3. Tā kā risku veidi dažādās universitātēs un disciplīnās ir ļoti atšķirīgi, vienotas pieejas izstrāde var būt neefektīva. Kādi šajā saistībā, jūsuprāt, ir galvenie izaicinājumi ceļā uz to, lai sekmīgi un efektīvi īstenotu pamatnostādnes un kontrolsarakstus ar konkrētām darbībām un metodēm ārvalstu iejaukšanās novēršanai?
-